

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Vluchten kan niet meer?

Holtgreffe, C.; Jansen, N.

Citation

Holtgreffe, C., & Jansen, N. (1992). Vluchten kan niet meer? *Bestuurskundige Berichten*, 7(1), 33-35.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233535>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233535>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

e h
c g
j

boox for brains and budget

i
b k

BOOX

Gespecialiseerd in studieboeken en
literatuur uit het buitenland.

Door eigen import aanmerkelijk
GOEDKOPER!

Mogelijkheid van gespreide betaling.

Leiden Breestraat 54

Telefoon: 12 48 62

Vluchten kan niet meer?

Charlotte Holtgreve en Nicolet Jansen

Asielbeleid staat volop in de schijnwerpers. In september 1991 kwam de Tweede Kamer overeen dat uitgeprocedureerde asielzoekers consequent en in tegenstelling tot vroeger, ook daadwerkelijk het land uitgezet moeten worden. Vooral dit "nieuwe" asielbeleid heeft de afgelopen tijd veel aandacht gekregen. De pers berichtte uitvoerig over de uitzetting van Russische joden en hongerstakende Vietnamezen. De EG-landen maken steeds meer gemeenschappelijke afspraken over het asielbeleid. Op 27 november 1991 bracht Amnesty International een kritisch rapport ("Europe: human rights and the need for a fair asylum policy") uit over het asielbeleid in Europa. In dit rapport staan de hindernissen beschreven die Europa opwerpt voor asielzoekers. Hoe moeilijk wordt het de asielzoeker gemaakt op zijn weg naar veiligheid en vrijheid.

Het wegvallen van de binnengrenzen van de Europese Gemeenschap en de toegenomen reismogelijkheden van Midden- en Oost-Europeanen doen de behoefte ontstaan aan een streng toelatingsbeleid voor asielzoekers. Een aantal landen van de EG heeft in het Schengen-akkoord afspraken over een gezamenlijk asielbeleid gemaakt. Zij zijn hierin overeengekomen dat asielzoekers slechts in één van de Schengen-landen een procedure kunnen starten. Eenmaal afgewezen in een van de landen, bestaat er geen kans toegelaten te worden tot een ander Schengen-land. Amnesty bekritiseert deze gang van zaken. Volgens de organisatie verschillen de procedures per land enorm. Het ene land is veel zorgvuldiger bij de behandeling van de aanvragen dan het andere land. Daarnaast zijn de toegangsvoorwaarden niet eenduidig. Dit kan betekenen dat een asielzoeker in het ene land wel als politiek vluchteling wordt gezien, terwijl hij of zij in een ander Schengen-land niet wordt toegelaten.

Tevens is in het Schengen-akkoord vastgelegd dat de landen onderling gegevens mogen uitwisselen over de asielzoekers. Het plan is om de gegevens van de asielzoekers in de verschillende landen centraal te gaan registreren. Door het gebruik van zo'n centrale database verwacht de EG aanvragen van asielzoekers sneller te kunnen afhande-

len.

De kritiek van Amnesty op deze regeling is dat informatie kan uitlekken naar het herkomstland van de vluchtelingen. Volgens de organisatie is het vrijwel onmogelijk misbruik van de centraal geregistreerde gegevens te voorkomen.

Het Schengen-akkoord is echter niet het enige produkt van Europese samenwerking. Ook in andere conventies worden afspraken over het asielbeleid van Europa nu en in de toekomst gemaakt.

Allereerst is besloten dat een aantal landen, met name Oosteuropese landen, "veilig" zullen worden verklaard. Dit wil zeggen dat mensen die uit deze landen vluchten, geen gegronde reden hebben om in een ander land asiel te vragen. In een "veilig" land worden de mensenrechten niet geschonden. De "veilig" verklaringen lijken voort te komen uit de angst voor een enorme exodus vanuit Oost-Europa en Rusland. Ook zullen asielprocedures op deze manier versneld kunnen worden afgehandeld. Bij elke asielzoeker wordt onderzoek gedaan naar de waarheid van zijn verhaal; bij een asielzoeker van een "veilig" verklaard land hoeft een dergelijk onderzoek niet meer te worden gedaan: hij of zij kan direct weer worden uitgewezen.

Amnesty staat kritisch tegenover deze maatregel. Ook zij vindt het belangrijk dat asiel-

procedures snel worden afgehandeld, zodat de asielzoeker niet te lang in een onzekere situatie hoeft te verkeren. Maar een dergelijke versnelde procedure moet er wel voor blijven zorgen dat de veiligheid van de asielzoeker gewaarborgd blijft. Er moet telkens gecontroleerd worden of de asielzoeker misschien toch wel een waar gebeurd verhaal vertelt.

Ten tweede worden de grenscontroles verscherpt. Zo overwegen EG-landen een visumplicht in te stellen voor asielzoekers. Dit houdt in dat een asielzoeker in eigen land naar bijvoorbeeld de Nederlandse ambassade moet stappen om een visum voor Nederland aan te vragen. In de praktijk is het vrijwel onmogelijk naar een ambassade in het eigen land te gaan omdat deze worden bewaakt, aldus Amnesty.

Asielzoekers worden ook op andere manieren geweerd, door middel van een boetesysteem dat in het Verenigd Koninkrijk gebruikt wordt. Het systeem werkt als volgt: luchtvaartmaatschappijen kunnen een boete van 2.000 pond krijgen als asielzoekers arriveren zonder de vereiste reisdocumenten. Het gevolg hiervan is dat niet de daarvoor bestemde autoriteiten maar de luchtvaartmaatschappijen gaan bepalen wie wel of niet in een land worden toegelaten. Het mag duidelijk zijn dat Amnesty hierin een onrechtvaardige procedure ziet. Er ontstaat een schrijnende situatie: mensen die op dit gebied onbekwaam en ondeskundig zijn bepalen het lot van vluchtelingen.

Ten derde is in de Dublin Conventie (1990) vastgelegd dat het gecontracteerde landen toegestaan is onder bepaalde voorwaarden asielzoekers toegang te weigeren tot hun asielprocedures, en de asielzoekers naar "derde" landen te sturen. Ter illustratie van het begrip "derde" landen wordt hier een voorbeeld genoemd uit het Amnesty-rapport. In maart 1991 arriveerden zeventien Sri Lankese Tamils op het vliegveld in Wenen. Er waren duidelijke aanwijzingen dat zij in eigen land vervolgd werden. Zij vroegen asiel aan in Oostenrijk, maar zonder pardon werden zij

teruggestuurd naar Rome. Daar hadden zij een overstap gemaakt op weg naar Wenen. Het "derde" land is in dit voorbeeld Italië, waar de Sri Lankezen vervolgens asiel probeerden aan te vragen. Hier werd de aanvraag niet behandeld, de Italiaanse autoriteiten beschouwden hen blijkbaar als "afgewezen asielzoekers op de terugreis". Amnesty stelt in haar rapport dat een dergelijk incident illustreert welk risico het met zich meebrengt asielzoekers naar "derde" landen te sturen, zonder eerst vast te stellen of ze in dat betreffende land effectieve en langdurige bescherming tegen uitzetting zullen krijgen.

Amnesty noemt een aantal maatregelen die kunnen leiden tot eerlijke en snelle procedures. Allereerst pleit ze voor de instelling van onafhankelijke organen ter beoordeling van asielverzoeken. In deze organen moeten mensen zitting hebben die deskundig zijn op het gebied van de rechten van de mens en het vluchtelingenwerk. Bovendien moet voor de asielzoeker ook een mogelijkheid bestaan in beroep te gaan tegen de beslissing die door deze organen zijn genomen. Daarnaast zijn volgens de organisatie standaardprocedures van de EG-landen ten aanzien van de asielzoekers een *must*, zodat de rechtszekerheid wordt gewaarborgd.

Amnesty houdt zich in haar rapport afzijdig van de vraag of de criteria waarop asielzoekers worden toegelaten juist zijn. Ze staat slechts een zo eerlijk mogelijke procedure voor. Maar het is ook duidelijk dat zij een kritische noot plaatst bij de eenwording van Europa. Als binnen de EG slechte asielprocedures worden aangenomen, betekent het dat de twaalf landen een slecht voorbeeld geven op internationaal niveau. Binnenlandse economische problemen en de angst voor overbevolking spelen een belangrijke rol bij de besluitvorming rond het asielzoekersbeleid. Morele principes zoals rechtszekerheid en rechtsgelijkheid zijn daarbij van ondergeschikt belang. Dit wordt nog eens versterkt doordat landen voorzichtig zijn met het invoeren van tolerantere procedures als andere landen dit

niet doen. Immers, door deze tolerantere houding zou een land overspoeld kunnen worden door een grote stroom asielzoekers. Door goede samenwerking en eenduidige afspraken kan dit ondervangen worden. Amnesty geeft hier een aantal bruikbare richtlijnen voor en pleit zodoende voor betere waarborgen van veiligheid en vrijheid voor de asielzoekers.

Het rapport geeft een heldere inventarisatie van de manco's van het Europese vluchtelingenbeleid. Dit keer zijn het niet Latijnsamerikaanse of Afrikaanse landen, maar staan de Westeuropese landen in het beklagdenbankje.

BB

Inpakken en wegwezen

Afgestudeerden.

<u>10 Oktober:</u>	<u>Variant:</u>		
C.M. van der Lijcke	juridisch/politie en justitie	H. Bosch	juridisch/binnenlands bestuur
W. van Wilgen	juridisch/internationaal	A. Visscher	sociologisch/interne organisatie en beheer
M. Molendijk	sociologisch/organisatie en beheer	A.E.L. Lindhout	sociologisch/interne organisatie en beheer
C.M. Balder	sociologisch/organisatie en beheer	B.L. Becker	sociologisch/interne organisatie en beheer
B.D. de Beukelaar	economisch/economisch beleid en instituties	A.G. van Ommeren	economisch/financieel economisch beheer
A. Goslings	economisch/financieel-economisch beheer	M.A. Fransen	sociologisch/interne organisatie en beheer
L.A. Hogenbirk	juridisch/binnenlands bestuur	F.M.C. Simon	economisch/financieel economisch beheer
V.G.J. Zwijnenberg	juridisch/binnenlands bestuur	E.J. Duijsman	economisch/financieel economisch beheer
J.N. Kok	economisch/economisch beleid en instituties		
P. van Enk	juridisch/binnenlands bestuur	<u>14 November:</u>	
M. Zwezerijnen	sociologisch/interne organisatie en beheer	T.C. de Groot	juridisch/internationaal
H.P. Leeuw	juridisch/internationaal	I.P. Bode	sociologisch/bestuurssociologisch
A.J. Oosterheert	politicologisch/internationaal	H. Hardebol	sociologisch/interne organisatie en beheer
<u>17 Oktober:</u>		A.M. de Kroon	juridisch/politie en justitie
J.E. Post	sociologisch/interne organisatie en beheer	P.C.A. Bremer	sociologisch/interne organisatie en beheer
C.M.J. Hanssen	sociologisch/interne organisatie en beheer	J.E.A. Kakebeeke	sociologisch/interne organisatie en beheer
J.J. Arink	juridische/internationaal bestuur	R.J. Kok	sociologisch/interne organisatie en beheer
<u>25 Oktober:</u>		A.A. Scheer	sociologisch/interne organisatie en beheer
D.P. de Boer	sociologisch/bestuur niet westerse gebieden		

ezen
en Drie Russische gez
al Justitie zet in
acties asielzo
et | Nederland uit
le joden gekenc